

KESKKONNAMÕJU EELHINNANG

1. Kavandatav tegevus, selle asukoht ning seos strateegiliste planeerimisdokumentidega

Detailplaneeringuala suurusega u 0,65 ha hõlmab Abruka külas Luksi katastriüksust tunnusega 34801:014:0012 (pindala 6,86 ha, 100% maatulundusmaa sihtotstarbega). Esitatud taotluse kohaselt on detailplaneeringu eesmärgiks ehitusõiguse määramine elamu ja abihoonete ehitamiseks. Detailplaneeringuala suurus on ca 0,65 ha ja hõlmab Abruka külas osa Luksi katastriüksusest. Detailplaneeringu nimetus on Luksi II detailplaneering.

Planeeringuala piirneb põhjast ja läänest ülejäänud Luksi katastriüksuse maa-alaga, kirdest ja edelast hoonestamata Nännu (katastritunnus 71401:001:1211, maatulundusmaa) ja Jaagu (34801:014:0061, maatulundusmaa) katastriüksustega, lõunast hoonestatud Uno (katastritunnus 34801:014:0054, maatulundusmaa) ja Kuke (katastritunnus 34801:014:0011, maatulundusmaa) katastriüksustega ning 2700905 Suureküla tee katastriüksusega (katastritunnus 34801:014:0153, transpordimaa).

Vastavalt alal kehtivale Kaarma valla territooriumi osa üldplaneeringule (kehtestatud Kaarma Vallavolikogu 07.06.2010 määrusega nr 9, edaspidi nimetatud *üldplaneering*) asub planeeringuala maatulundusala juhtotstarbega alal. Maatulundusala on põllumajanduse ja metsamajanduse ning sellega seonduvate ehitiste püstitamiseks ette nähtud ala. Tulenevalt üldplaneeringu seletuskirja pt 2.2 on üldisest huvist lähtuvalt määratud detailplaneeringu koostamise kohustus elamutele, mida kavandatakse ranna- või kalda piiranguvööndisse ulatuvatele kruntidele. Luksi katastriüksus ulatub osaliselt ranna piiranguvööndisse, mistõttu on lähtuvalt kehtivast üldplaneeringust vajalik detailplaneeringu koostamine.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi nimetatud *KeHJS*) kohaselt tuleb koostamise käigus koostada keskkonnamõtjude strateegiline hindamine juhul, kui detailplaneeringu alusel kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju või kui kavandatakse tegevust, mis võib üksi või koostoimes teiste tegevustega eeldatavalt oluliselt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala. Keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

2. Planeeringuala kitsendused ja kommunikatsioonid

Planeeringuala maaüksusele ulatuvad ranna piirangu- ja ehituskeeluvöönd, kus tegevusi reguleerib Looduskaitse seadus, ning veekaitsevöönd, kus tegevusi reguleerib Veeseadus. Lisaks ka Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse kohaselt veekogu kallasrada. Nimetatud vööndid jäävad kavandatavast hoonestusalast välja ning sinna planeeringuga tegevusi kavandatud ei ole. Maaüksusel on olemasolev puurkaev PRK0023238 (Joonis 1) sanitaarkaitsealaga 50m. Kuna eeldatavasti tavamajapidamise veetarve puurkaevust jääb alla

10 m³ ööpäevas või alla 150 m³ kuus, on mõistlik kaevu andmed korrigeerida ning asendada sanitaarkaitseala hooldusalaga (10 m).

Joonis 1. Olemasolev puurkaev Luksi kinnistul (L. Sepp, 31.05.2022)

3. Planeeringuala keskkonnatingimused

Planeeringuala paikneb Abruca saare läänerannikul – maaüksus piirneb merega, kuid planeeritav ala ise merega ei piirne (planeeringualalt mereni on ca 260 m). Juurdepääs planeeringualale on munitsipaalomandis oleva Suureküla tee (nr 2700905) kaudu. Tee jätkub üle erakinnistute (sh ka üle Luksi kinnistu) pinnasteena Luksi kinnistust põhja suunal (Joonis 2). Nimetatud Suureküla tee ääres, vahetult enne Luksi kinnistut, paiknevad suhteliselt lähestikku mitmed olemasolevad hoonestatud kinnistud ehk siis hoonestus on kavandatud olemasolevate majapidamiste naabrusesse (Joonis 3).

Planeeringuala reljeef on tasane - absoluutkõrgus ca 2 - 3 m. Planeeringuala on valdavalt lage vaheldudes mõnede üksikute kadakate ja lehtpuudega (Joonis 3, 4). Kaitstavaid taimeliike planeeringualal Keskkonnaregistri andmetel ei leidu. Küll aga on planeeringualast mere pool asuv ala elu- ja toitumispäigaks mitmetele linnuliikidele, seejuures ka kaitsealustele liikidele.

Joonis 2. Vaade planeeringualale suunaga edelast kirdesse ja Luksi kinnistut läbiv pinnasteed. (L. Sepp, 31.05.2022)

Joonis 3. Vaade planeeringualale suunaga edelast kirdesse. Paremalt paistab veidi Uno maaüksus. (L. Sepp, 31.05.2022)

Joonis 3. Vaade planeeringualale suunaga idast lääne. (L. Sepp, 31.05.2022)

Joonis 4. Vaade planeeringualal asuvale kaitstavale elupaigatüübile – lubjarikkale aruniidule, kuhu ehitustegevust kavandada ei ole lubatud. (L. Sepp, 31.05.2022)

4. Planeeritud tegevusega kaasnevad mõjud

Planeeritud tegevusest tulenevad mõjud võib laias laastus jagada kaheks: ehitusaegsed ja ehitusjärgsed mõjud. Ehitusaegsed mõjud on intensiivsemad kui ehitusjärgsed, kuid samas lühiajalised ja lõppevad hoonete ning rajatiste valmimisega. Algamise taotluse kohaselt ei plaanita maaüksusele rajada keskkonnale ohtlikke või keskkonda reostavaid objekte - tegemist on üksikmajapidamisega.

4.1. Mõju põhja- ja pinnaveele

Planeeringuala paikneb, tuginedes põhjavee kaitstuse kaardile ja puurkaevu läbilõikele, nõrgalt kaitstud põhjaveega alal. Saarelist eripära silmas pidades ei ole reoveekäitluse lahendusena kogumismahuti otstarbekas lahendus. Kaaluda võiks omapuhasti või lihtsustatud reoveekäitluslahendust. Bioloogilisel puhastusel põhinevat omapuhastit saab üldjuhul kavandada olukorras, kui kinnistu reoveeteke on piisav puhasti tõrgeteta tööks - kui kinnistu reoveeteke on hooajaline või väga ebauhtlane, tuleks eelistada kahesüsteemset reoveekäitlussüsteemi (septik-imbsüsteem või Bioplan-tüüpi pesuveefilter imbsüsteemiga pesuvee käitlemiseks, mis on kombineeritud kompostkäimlaga).

Kinnistul puuduvad kavandatavast hoonestusest mõistlikus kauguses heitveesuublaks sobilikud veekogud, mistõttu ainsaks võimalikuks heitveesuublaks on pinnas. Omapuhasti kavandamisel suublaga pinnasesse tuleb omapuhasti tehnoloogilise lahenduse valikul arvesse võtta piirkonna põhjavee kaitstus. Kui suublaks on pinnas, võib nõrgalt kaitstud põhjaveega alal pinnasesse immutada bioloogiliselt puhastatud reovett (kuni 10 m³/ööpäevas). Nõrgalt kaitstud põhjaveega alal võib pinnasesse immutada ka mehaaniliselt puhastatud pesuvett (nn. hallvett) kuni 5 m³/ööpäevas, kuid see ei tohi sisaldada fekaalset päritolu reostust.

Omapuhasti rajamisel määrata või mõõta omapuhasti imbsüsteemi väljavalitud asukohas põhjavee kõrgeim tase maapinnast: koht on sobilik, kui reovee immutussügavus asub põhjavee kõrgeimast tasemest ning aluspõhja kivimist aastaringselt vähemalt 1,2 m kõrgemal.

Planeerides ja rajades planeeringualale nõuetekohased vee- ja reoveekäitlussüsteemid, arvestades ka kõrval asuvate kinnistute puurkaevude ja reoveesüsteemidega ning järgides vastavaid hooldusjuhiseid ei ole oodata olulisi mõjusid põhja- ja pinnaveele. Seejuures on omapuhasti kavandamisel mõistlik ühendada sellega kõik planeeringualale kavandatud hooned, milles on kavandatud reoveeteke.

4.2. Mõju maavaradele

Keskkonnaregistri andmetele tuginedes ei leidu planeeringualal maardlaid ega kaevandamisväärsid maavarasid. Planeeringuga kavandavate tegevustega ei kaasne maa-ainese ega maavarade otsesest arvestatavat kaevandamist. Mõningane maavarade kasutamise vajadus võib tekkida seoses ehitustegevusega. Erinevate ehitustööde käigus kooritavat pinnast võib ära kasutada krundi piires, väljaspool maaüksust maa-ainese kasutamiseks on vajalik Keskkonnaameti luba.

4.3. Mõju pinnasele, taimestikule ja loomastikule

Peamine mõju pinnasele ja taimestikule kaasneb hoonete, rajatiste ja sinna juurde kuuluvate tehnosüsteemide rajamise etapis. Ehitustegevuse käigus on oht pinnase saastumiseks territooriumil ladustatavate ja kasutatavate kemikaalidega (nt kütused). Ehitustegevuse käigus hävineb paratamatult olemasolev haljastus planeeritavate hoonete ja rajatiste alusel alal ning ka vahetus naabruses võib ehitustehnika tallamise ja materjalide ladustamise tõttu kahjustuda osa taimestikust.

Ehitustegevuse elluviimisel ja edaspidise hoonestusala ning õueala moodustamisel tuleb arvestada, et maaüksus paikneb Abruka hoiualal ning piirneb kaitstavate elupaigatüüpidega, millede kahjustamine ei ole lubatud.

4.4. Mõju välisõhu seisundile

Märkimisväärset õhusaastatuse suurenemist planeeringuga ei kaasne. Tegemist on üksikmajapidamisega, mille juures õhusaaste on tavapärane keskmisele majapidamisele ning ei oma seega olulist mõju.

4.5. Jäätmetekkega seonduvad mõjud

Jäätmete sorteeritud kogumine peab toimuma vastavalt jäätmeseaduses ja valla jäätmehoolduseeskirjas toodud nõuetele. Planeeringuga kavandatav tegevus ei suurenda märkimisväärselt jäätmeteket. Jäätmete käitlemist kohapeal ei kavandata ja jäätmetekke mõju avaldub jäätmete lõppkäitleja juures. Kavandatav tegevus ei oma seega eeldatavalt jäätmetekkest tulenevat olulist negatiivset mõju keskkonnale.

4.6. Müra, vibratsioon, valgus-, soojus- ja kiirgussaaste ja visuaalne mõju

Käesoleva planeeringuga ei ole ette nähtud tegevusi, mis põhjustaksid olulist mürataseme suurenemist piirkonnas. Mürataseme ajutist tõusu võib ette näha ehitusperioodi jooksul planeeringu ellu rakendamisel. Planeeringuga kavandatuga ei ole ette näha ka vibratsiooni, valgus- soojus- ja/või kiirgussaaste tekkimist.

5. Tegevusega kaasnevate avariiolekordade esinemise võimalikkus

Ehitustegevus on üks avariide ja tööõnnetuste rohkeim tegevusvaldkond. Avariid võivad esineda kõikjal, eriti töötamisel erinevate seadmete ja mehhanismidega, kuid ka kemikaalide ja kütuste käitlemisel. Transpordi puhul pole välistatud õnnetusoht liikluses. Samas, kõigi nõuete täitmisel ei tohiks tavapärast eelpool kirjeldatud olukordi ette tulla ning tegemist saab olla vaid hädaolukordadega. Nende juhtumise tõenäosus on väike seetõttu, et planeeritavad tööd on lühiajalised ning nõuetest kinni pidades on minimeeritud ka avariiolekordade esinemise võimalused. Ohutustehnika jälgimisel ja tehniliselt korras masinate kasutamisel on avarii tekkimine ja saasteainete levik pinnasesse või vette ning sellest olulise reostuse tekkimine ebatõenäoline.

6. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse. Natura 2000 loodusala ja linnualad on moodustatud tuginedes Euroopa Nõukogu direktiividele 92/43/EMÜ ja 79/409/EMÜ. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse alusel on keskkonnamõju hindamine vajalik juhul kui kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada Natura võrgustiku ala.

Detailplaneeringuala asub Abruka hoiuala serva-alal (kinnistust lõuna ja ida suunas paiknevad kinnistud hoiuala koosseisu enam ei kuulu). Abruka hoiuala kuulub ühtlasi ka Natura 2000 võrgustikku Kura kurgu linnualana ja Abruka loodusala.

ABRUKA HOIUALA

Abruka hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – väikesaarte ning laidude (1620), rannaniitude (1630*), kadastike (5130), lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210* – orhideede oluliste kasvualade), loodude (alvarite – 6280*), puisniitude (6530*), vanade loodusmetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) kaitse; II lisas nimetatud liigi – soohiilaka (*Liparis loeselii*), samuti kaitsealuse taimeliigi – randtarna (*Carex extensa*) elupaikade kaitse; Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ I lisas nimetatud liikide ning I lisas nimetatud rändlinnuliikide elupaikade kaitse.

Liigid, kelle elupaiku kaitstakse, on hallhani (*Anser anser*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), ristpart (*Tadorna tadorna*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), hahk (*Somateria molissima*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), tuuletallaja (*Falco tinnunculus*), merisk (*Haematopus ostralegus*), naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), kivirullija (*Arenaria interpres*), suurrüdi (*Calidris canutus*), niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), tundrarüdi (*Calidris alpina alpina*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*), väketiir (*Sterna albifrons*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*) ja punaselg-õgija (*Lanius collurio*).

ABRUKA LOODUSALA

I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid Abruka looduslal on väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), lood (alvarid - *6280), puisniidud (*6530), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).

KURA KURGU LINNUALA

Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on alk (*Alca torda*), soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), luitsnokk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rääkspart (*Anas strepera*), hallhani e roohani (*Anser anser*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), kivirullija (*Arenaria interpres*), merivart (*Aythya marila*), mustlagle (*Branta bernicla*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), sõtkas (*Bucephala clangula*), niidurisla e rüdi e niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), suurrüdi e rüdi e suurrisla (*Calidris canutus*), väikerüdi e rüdi e väikerisla (*Calidris minuta*), krüüsel (*Cephus grylle*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), aul (*Clangula hyemalis*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), kühmnokk-luik (*Cygnus olor*), punakurk-kaur (*Gavia stellata*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), vöotsaba-vigle (*Limosa lapponica*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), väikekoskel (*Mergus albellus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), kormoran e karbas (*Phalacrocorax carbo*), plüü (*Pluvialis squatarola*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*), hahk (*Somateria mollissima*), räusktiir e räusk (*Sterna caspia*) ja tumetilder (*Tringa erythropus*).

Kavandatava tegevuse mõju kaitstavatele aladele

Luksi maaüksuse hoiuala ja loodusala osas on registreeritud kaitse-eesmärgiks seatud esmatähtsate poollooduslike koosluste kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210*) ja rannaniidud (1630*) esinemine. Kinnistu keskosas ka sinihelmikakooslus (6410), mida kaitse-eesmärgiks seatud ei ole. Vahetult kavandatava planeeringualaga piirneb lubjarikas aruniit. Algamise taotluse kohaselt on hooned kavandatud väljapoole kaitstavaid kooslusi – sellel

tingimusel on ka Keskkonnaamet andnud oma esmase seisukoha 06.05.2022 kirjaga nr 6-2/22/7239-2. Kui hoonestus ja õueala kavandada (planeeringumenetluse käigus) väljapoole kaitstavaid kooslusi, ei ole olulist mõju neile oodata. Planeeringualast mere poole tegevusi ei kavandata. Samuti on planeeringu koostamise käigus võimalik täpsustada ja planeerida õueala kujundamise ja piiritlemise põhimõtteid, et kaitstavatele kooslustele oleks mõju minimaalne ja et inimese tegevusega kaasnevad mõjud jääksid võimalikult väljapoole kaitstavaid kooslusi.

Maaüksusel asub olemasolev puurkaev (VEKA andmetel rajatud aastal 2007). Puurkaev asub käesoleval hetkel kaitstava koosluse - kuivad niidud lubjarikkal mullal levikualal. Arvestades, et detailplaneering asub Abruka saarel, kuhu rasketehnika transportimine on keerukas, siis on mõistlik planeeringu elluviimisel kasutada juba olemasolevat puurkaevu, rajades veetrassi üle kaitstava koosluse kuni rajatava hoonestuseni. Trassi rajamisel on võimalik kasutusele võtta erinevaid meetmeid, et kaitstav kooslus saaks minimaalselt kahjustatud – nt eemaldada trassitöödel kamar nii, et see on peale tööde lõppemist võimalik tagasi paigutada.

Eelpool toodud kaitse-eesmärgiks seatud linnuliikidest on Luksi maaüksusele ja selle lähedusse Keskkonnaregistri andmetel registreeritud järgmiste kaitse-eesmärgiks olevate linnuliikide esinemine: liivatüll, väiketiir, punajalg-tilder, randtiir, ristpart, naaskelnokk, kivirullija, mustsaba-vigle ja niidurüdi. Tegemist on avatud rannaniite ja mererandu eelistavate liikidega. Antud juhul jääb kavandatava hoonestuse ja rannaniidu vahele ka kadakane ala, mis loob puhvri kavandatava hoonestuse ja eelpool nimetatud linnustikule sobivate elu- ja toitumispikade vahele. Rannaniidule tegevusi kavandatud ei ole. Kavandatakse üksikelamut ja selle juurde kuuluvaid abihooneid, seetõttu ei ole ette näha olulist müra või valgusreostust, mis linde häirida võiks. Lisaks asub planeeringuala juba olemasolevate elamute vahetus naabruses ning ühe üksikmajapidamise lisandumine antud piirkonda ei tõsta ka oluliselt inimeste arvu piirkonnas lindude häirimise seisukohast.

Kaitsealustest taimeliikidest on Luksi maaüksuse lähedusse inventeeritud Abruka hoiuala kaitse-eesmärgiks seatud randtarn. Ei ole oodata, et nimetatud liigi kasvukohale tekiks seoses planeeringu elluviimisega ebasoodsad mõjud, kuna kasvukoht asub planeeringualast piisavalt kaugel ning ei planeerita tegevusi, mille tulemusel võiksid mõjud ulatuda kaitstava liigi kasvukohani.

7. Kokkuvõte ja järeldus

Planeeritava tegevusega ei kavandata keskkonnaohtlikke tegevusi ega vastavate objektide rajamist, seepärast olulisi negatiivseid mõjusid antud detailplaneeringu kehtestamisega ette näha pole.

Keskkonnamõju eelhinnangu tulemusel ei ületa kavandatav tegevus eeldatavalt tegevuskoha keskkonnataluvust, sellel puudub oluline kumulatiivne mõju, see ei sea ohtu inimese tervist, kultuuripärandit ega vara. Puudub oluline mõju Natura 2000 võrgustiku kaitse-eesmärkidele.

Detailplaneeringul puudub piiriülene mõju ja lähtuvalt kavandatava tegevuse iseloomust oluline strateegiline mõju maakondliku või omavalitsuse territooriumi mastaape silmas pidades.

Lähtuvalt eeltoodust on Saaremaa Vallavalitsus seisukohal, et käesoleva detailplaneeringuga kavandatava tegevuse elluviimisega ei kaasne eeldatavalt olulist negatiivset keskkonnamõju ning keskkonnamõju strateegilist hindamist ei ole põhjust algatada.